Bizitzaren jirabiran... Nondik gatoz, nor gara, nora goaz...?

Izarren hautsa... nondik gatoz?

jatorria mitoen begiradatik

1 MITOAK

ZER DIRA? **Kultura desberdinetan narrazioen bidez munduaren sorrera eta gizakiaren etorrera azaldu dituzte metaforikoki, sinbolikoki...**

ZEIN FUNTZIO BETETZEN DUTE? Ulertezinak ziren zenbait fenomeno naturalei erantzuna ematen zioten.

NOLAKOAK DIRA? Ahozko tradizioetan garatu izan direnez, bertsio desberdinak izan badituzte ere, zeinbait ezaugarri hamankomunean ere: historio denek dituzte **trama eta pertsonaiak** (jainkoak, giza itxurako pertsonaiak edo animaliak, sarritan hitz egiten dutenak eta erraz eraldatzen direnak...) Sarri, **garai zehaztugabe** batean kokatzen dira.

1 EUSKAL MITOLOGIA

Euskal mitologiak ere badu hainbat kondaira gai hauekiko azalpena emanez. Kondaira hauen artean, bada **Ama-Lurra jainkosa nagusiak (Mari), Ilargia, Eguzkia, eguna, gaua, eguzki-lorea sortu zituenekoa** azaltzen duen istorioa; beste hainbatek, **unibertsoa osatzen duten elementuen gurtza** (lurra, zerua, natura...) adierazten dute.

euskal mitologiaz...

ZER DA? Euskal mitologia sinesmen, pertsonaia mitiko eta elezaharren multzoak osatzen dute **bizitzaren arazoei erantzuteko helburuarekin.**

ZEIN FUNTZIO BETETZEN DU? **Gure kulturaren oinarri** dira eta **bizitzaren misterioak eragiten duen jakin-min egonezinari erantzuten die eta bere inguruko fenomeno naturalei azalpena eta erantzun fantastikoak ematen die**.

NONDIK DATOR? Euskal mitologia **historiaurretik datorren mitologia** da eta gure mitologiak **gizaki prehistorikoaren ikuspegia** nabarmenki adierazten digu.

NOLAKOA DA? **Euskaldunek unibertso osoa, ikusten duten guztia gurtzen dute: lurra, zerua, eguzkia, ilargia eta natura.**

LIVEWORKSHEETS

1.go jarduera - ***EUSKAL PERTSONAI MITOLOGIKOAK***

- ***Ea jarraian deskribatzen diren euskal kosmogoniako pertsonaia mitologikoak zein diren asmatzen duzun:***

- AMA-LURRA
- MARI
- EGUZKI-AMANDREA
- ILARGI-AMANDREA
- ORTZI URTZI

Jainkosa nagusia, barne bizi-indarrarekin. *Naturaren sortzailea, izaki guztien bizilekua eta babesa.*

Naturaren eta fenomeno naturalen pertsonifikazio izpirituala *(Ama-Lurra?). Pertsonaia mitologiko nagusia da, Lurrean bizi dena (leizeak).*

Jainkosa garrantzitsu bat da, Ama-Lurra jainkosaren alaba. Argia eta beroa ematen ditu, lurreko bizitza bere esku dago. *Ikaragarrizko boterea du lurpeko jeinuen gainean, agertzen den bezain laster ezkutatzen direnak.*

Jainkosa garrantzitsu bat da, Ama-Lurra jainkosaren alaba. Arimak argitzen ditu (hilen argi?). *Bada egun bat jainkosa honi eskainia: ostiral; sorginak eta aztiak elkartzen diren eguna.*

Hodeien gainean dagoen zerua da, non eguzkia, ilargia eta izarrak agertzen diren. Eta zerua edo zeruko argia gorpuzten duen jainkoa kosmogonian.

1 EUSKAL MITOLOGIA eta ARTEA

Euskal Herriko tradizio eta artean, gizakiak ingurunearen interpretazioa eta izakiaren izatearen espresio lanak burutu dituela ikus dezakegu.

LIVEWORKSHEETS

- 3. jarduera

- ***Behatu eta aztertu euskal kosmogonia eta mitologiarekin erlazionatutako ondorengo arte adierazpenak: hauen ezaugarriak, irudikapen moduak... zein sentsazio eragiten dizkigute?***

Eguzki Egaña eta Imanol Etxeberria - *Mari*

Antton Jauregizuria
Mari

Patxi Xabier Lezama
Eguzkilore

Patxi Xabier Lezama
Ama Lurra

Eguzki Egaña eta Imanol Etxeberria - *Eguzki eta Ilargi*

Eguzki Egaña eta Imanol Etxeberria - *Gaueko*

Proposamena

1. ilustrazioa – euskal mitologia

"Euskal mitologia" gai duen irudia sortuko duzue, irudikapen moduekin jolastuz (ikonikotasuna, abstrakzioa, sinbolismoa), kode sinboliko propioak sortuz eta erabiliz. **Ikusizko ekoizpena egiteko, aurretiazko zirriborroa eta proiektuaren plangintza burutuko dituzue. Ondoren, zuek aukeratutako ikus elementu, prozedura eta teknikez baliatuz, Euskal kosmogonia gai duela, zuen adierazpen estetikoa burutuko duzue.**

LIVEWORKSHEETS

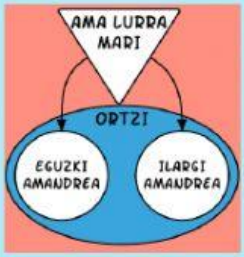

*Elezaharrak dioenez, Lurran iluntasuna nagusi zenean, gizakiak **Ama-Lurra**rengana erreguka zuzendu ziren mehatxatzen zuten espiritu eta numenen aurka borrokatzen laguntzeko. Ama-Lurrak erreguak entzunez, bere alaba sortu zuen, **Ilargia**. Gizakiek bere argia eskertu zuten, baina haren argia ez zen nahikoa gaizkiaren aurka borrokatzeko. Orduan, gizakiak Ama-Lurrari argi gehiago zukeen eta iluntasuna garai zezakeen zerbait eman ziezaion eskatu zion. Ama-Lurrak bere beste alaba sortu zuen, **Eguzkia**, eta era honetan **eguna** jaio zen. Harrezkero, egunez, espiritu txar batek ere ez zituen gizakiak mehatxatu.*

*Baina, Eguzkia Lurraren mugalean zegoen Itsasgorrietan murgiltzen zenean, **gaua** jaiotzen zen. Gaizkiak, gaua heltzean, bere gordelekutik irten eta gizakiak mehatxatzen jarraitzen zuen. Orduan, gizakiak Ama-Lurrari gauan zehar gaizkiaren aurka borrokatzeko zerbait eman ziezaien eskatu zion; Ama-Lurrak **Eguzki Lorea** sortu zuen. Gauan zehar bere bizilekuetik irten ez zezaten, eta gaizkiaren aurka babesteko bere etxeetako atearen gainean Eguzki Lorea jar zezaten adierazi zien.*

Harrezkeroztik Ama-Lurrak adierazitakoa jarraitu zuten gizakiek ez zuten gehiago jasan gaizkiaren mehatxurik.

LIVEWORKSHEETS